



45514

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili
Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı Ömer Bolat tarafından Anayasanın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **08.06.2026**

İskender Bayhan

İstanbul Milletvekili

Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

Son yıllarda Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları açısından vize başvurusu ciddi bir mağduriyet alanına dönüşmüştür. Randevu bulunamamakta, başvuru aracı şirketlere bağımlı hale getirilmekte, yüksek ücretler, ek hizmet dayatmaları, sigorta zorunluluğu iddiaları, kişisel veri güvenliği riskleri ve karaborsa randevu piyasası yurttaşların karşısına çıkarılmaktadır. Gazeteci Canan Coşkun'un "Vize İmparatorluğu" başlıklı yazı dizisi, vize işleme tekeli VFS ile onun Türkiye ortağı Gateway'in faaliyetlerini ve bu alanda oluşan milyarlık rant ilişkilerini ortaya koymuştur.

Araştırma dizisine göre VFS Global'in Türkiye'deki stratejik iş ortağı konumundaki Gateway şirketler ağı, 1990'larda araç klima ve iklimlendirme alanında faaliyet gösteren şirketlerden doğmuş; zamanla vize aracılığı, sigorta, bilişim, danışmanlık, petrol-enerji ve eğitim alanlarına yayılan büyük bir sermaye grubuna dönüşmüştür. VFS'nin Türkiye'de 2010 yılında kurulduğu adresin, Halis Ali Çakmak ve Gateway çevresinin yıllardır faaliyet gösterdiği Talimhane'deki apartmanla kesişmesi; aynı adresten çok sayıda şirketin çıkması, bu ağın Malta bağlantıları, offshore şirketler ve Paradise Papers belgelerinde adı geçen yapılarla ilişkilendirilmesi dikkat çekicidir.

Ticaret sicil kayıtları da Gateway şirketler ağının kısa sürede büyük bir sermaye birikimi yarattığını göstermektedir. Araştırma dizisinde, Gateway Management'ın sermayesinin 2011'de 800 bin TL iken 2021'de 150 milyon TL'ye ulaştığı; Halis Ali Çakmak'ın kurduğu Emaa Sigorta'nın sermayesinin ise 2025'te 1,5 milyar TL'ye çıkarıldığı aktarılmaktadır. Buna karşılık, asıl vize başvuru hizmetini yürüten VF Vize Danışmanlık'ın sermayesinin Ocak 2025 itibarıyla yalnızca 1 milyon 100 bin TL olduğu belirtilmektedir.

30 Nisan 2019 tarihli "Vize Aracılık Hizmeti Alınmasına İlişkin Yönetmelik" ile aracı kuruluş veya firma belirleme yetkisi Dışişleri Bakanı'na verilmiştir. Bu nedenle, o tarihte Dışişleri Bakanı olan Mevlüt Çavuşoğlu döneminde bu yetkinin nasıl kullanıldığı, hangi şirketlere hangi ölçütlerle yetki verildiği ve

Gateway/VFS ilişkisinde Bakanlığın rolünün ne olduğu açıklığa kavuşturulmalıdır. Aynı araştırmada, Halis Ali Çakmak'ın 2017'de Anadolu Ajansı'na yaptığı açıklamada, Irak'ta vize hizmetleri konusunda 2016 yılında kendilerini görevlendiren dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'na teşekkür ettiği aktarılmaktadır. Bu ifade, 2019 yönetmeliğinden önce de belirli şirketlere iktidar eliyle vize hizmeti alanında görev verildiğini göstermektedir.

Söz konusu ilişkiler vize aracılığıyla da sınırlı değildir. Araştırma dizisine göre Halis Ali Çakmak'ın sahibi olduğu Golden Gateway Holding, Alanya Üniversitesi'nin işletmesini 25 yıllığına devralmıştır. Aynı haberde, üniversitenin kurucu vakfında Mevlüt Çavuşoğlu'nun, mütevelli heyetinde ise eşi Hülya Çavuşoğlu'nun yer aldığı belirtilmektedir. Vize aracılık yetkisi, sigorta şirketleri, üniversite işletmesi, teknopark planları ve kamu-siyaset bağlantıları birlikte değerlendirildiğinde, karşımıza basit bir ticari faaliyet değil; kamu gücünün ve siyasal ilişkilerin belirli sermaye gruplarının büyüme kanalına dönüştürüldüğü bir düzen çıkmaktadır.

VFS Global'in 2010-2023 yılları arasında toplam 44 ihale kazandığı; Türkiye operasyonlarının ise alt yüklenici sıfatıyla Gateway tarafından yürütüldüğü belirtilmektedir. Vize hizmeti ihalelerinin seyrek aralıklarla yapılması, 3 ila 7 yıl gibi uzun süreleri kapsaması ve kazanan şirketin pazarı büyük ölçüde elde etmesi, bu alanın tekelleşmeye açık olduğunu göstermektedir. Bu yapı, yurttaş açısından "hizmet kolaylığı" değil; çoğu zaman mecburiyet ve sömürü anlamına gelmektedir.

Başvurucular randevu bulamadığı için aracı kişi ve kurumlara yönelmekte; randevu için kişi başı 150, 200, hatta 300 avroya yaklaşan bedeller ödendiği iddia edilmektedir. Avrupa Komisyonu'nun 2025 Schengen verilerine göre Türkiye'den 1 milyon 268 bin 376 başvuru yapılmış, ret oranı yüzde 14,6 olmuştur. Haberde, son 10 yılda 1,5 milyon başvurunun reddedildiği ve geri alınamayan başvuru ücretleri nedeniyle yurttaşların toplam kaybının 511 milyon avroya ulaştığı aktarılmaktadır.

Emekçiler, öğrenciler, akademisyenler, sanatçılar, işsiz gençler, ailesini görmek isteyenler ve sağlık hizmetine erişmek isteyen yurttaşlar; vize başvuru sürecinin özel şirketler eliyle kâr alanına dönüştürülmesiyle karşı karşıyadır. Ret yanıtı alan yurttaş parasını geri alamamakta; randevu bulmak isteyen yurttaş karaborsaya yönelmekte; başvuru yapmak isteyen yurttaş ise "ek hizmet" paketlerine, sigorta yönlendirmelerine ve veri güvenliği risklerine açık hale gelmektedir.

Bu durum, yurttaşların dolaşım, eğitim, çalışma, bilimsel faaliyet ve kültürel üretim haklarının piyasalaştırılması anlamına gelmektedir. Vize başvurusu, hakka erişim süreci olmaktan çıkarılmış; özel şirketler için gelir kapısına dönüştürülmüştür. Yoksul yurttaş için randevu bulunamaz hale gelirken, parası olanın "premium" hizmetlerle öne geçebildiği bir düzen kurulmuştur.

Bu Bağlamda;

1. Vize başvurusu yapmak isteyen yurttaşların randevu bulamadığı için kişi başı 150, 200, hatta 300 avroya yaklaşan bedellerle aracı kişi ve şirketlere yönelmek zorunda kaldığı iddiaları Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir?
2. Vize randevularının karaborsaya düşmesi, ticari aracılardan randevu erişimini gelir kapısına çevirmesi ve yurttaşların çaresizliğinden para kazanılması Bakanlığınızca haksız ticari uygulama olarak değerlendirilmekte midir?
3. Bakanlığınız, vize başvuru aracılığı, danışmanlık, randevu temini, sigorta, "premium hizmet", kurye, SMS, fotokopi ve form doldurma adı altında yurttaşlardan alınan ücretlere ilişkin bugüne kadar kaç denetim yapmıştır?

4. Vize başvurularında “zorunlu” ya da “gerekli” gibi gösterilerek belirli sigorta şirketlerine yönlendirme yapıldığı, bu yolla başvurularda fiili sigorta dayatması uygulandığı iddiaları hakkında Bakanlığınız herhangi bir inceleme başlatmış mıdır?
5. Gateway şirketler ağıyla bağlantılı olduğu belirtilen sigorta şirketlerinin vize başvuru süreçlerinde başvurularda önerildiği, yönlendirildiği veya zorunlu gibi sunulduğu iddiaları araştırılmış mıdır?
6. Vize başvurusu reddedilen yurttaşların başvuru ücreti, hizmet bedeli, sigorta bedeli ve diğer ek ücretleri geri alamaması Bakanlığınızca tüketici mağduriyeti olarak görülmekte midir? Bu konuda şirketlere herhangi bir yaptırım uygulanmış mıdır?
7. VFS, Gateway veya vize danışmanlık hizmeti sunan diğer şirketler hakkında Bakanlığınıza son beş yılda kaç şikâyet ulaşmıştır? Bu şikâyetlerin kaçını randevu, kaçını ek ücret, kaçını iade, kaçını sigorta dayatması, kaçını yanıltıcı reklam ve kaçını kişisel veri ihlali iddiasına ilişkindir?
8. Vize danışmanlığı adı altında faaliyet gösteren şirketlerin “garantili randevu”, “hızlı vize”, “kesin sonuç”, “ret halinde iade” gibi ifadelerle yurttaşları yanılttığı iddiaları karşısında Bakanlığınız hangi yaptırımları uygulamıştır?
9. Vize hizmetlerinde pazarın birkaç şirket etrafında yoğunlaşması, randevu hizmetinin parası olanın erişebildiği bir ayrıcalığa dönüşmesi ve yurttaşın kamusal nitelikteki bir işleme erişiminin şirket kârına bağlanması Bakanlığınız açısından nasıl değerlendirilmektedir?
10. Bakanlığınız, vize başvuru süreçlerinde yurttaşların mağduriyetini artıran aracı şirket, danışmanlık firması, sigorta yönlendirmesi ve randevu karaborsası ağını ortaya çıkarmak için kapsamlı bir denetim başlatacak mıdır? Başlatmayacaksa yurttaşların bu rant düzeni karşısında korunmasını hangi kurum sağlayacaktır?